

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

EULALIA

European Latin Linguistic Assessment

Erasmus+ Strategic Partnership for Higher Education (2019-2022)
(2019-1-IT02-KA203-062286)

<https://site.unibo.it/eulalia/en>

O3: European Latin Language Certification – Advanced Level - Methodological and Pedagogical tools, Multimedia Practical Tools

Exercises

(Italian Version: 30.09.2022)

Project Coordinator:

Alma Mater Studiorum – University of Bologna (Italy)

Project Partners:

University of Köln (Germany)

Catholic University of the Sacred Heart – Milan (Italy)

University of Rouen (France)

University of Salamanca (Spain)

University of Uppsala (Sweden)

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ERASMUS+

EULALIA (2019-1-IT02-KA203-062286) is an
Erasmus+ Strategic Partnership for Higher
Education (2019-2022)

Esercizi B2

Summarium

Seneca litteras amico suo Lucilio scribit, qui, cum longum iter per multas variasque terras fecerit, tamen aequo animo non est. Senecae sententia, si felices esse velimus, non interest ubi simus, sed quales; ergo animus fugiendus non est, sed in omni loco colendus.

1	Hoc tibi soli putas accidisse et admiraris quasi rem novam quod peregrinatione ¹ tam longa et
2	tot locorum varietatibus ² non discussisti ³ tristitiam ⁴ gravitatemque ⁵ mentis? Animum debes
3	mutare, non caelum. Licet vastum traieceris ⁶ mare, licet, ut ait Vergilius ⁷ noster,
4	terraeque urbesque recedant,
5	sequentur te quocumque perveneris vitia. Hoc idem querenti cuidam Socrates ⁸ ait, 'quid
6	miraris nihil tibi peregrinationes ¹ prodesse, cum te circumferas ¹⁰ ? premit ¹¹ te eadem causa
7	quae expulit'. Quid terrarum iuvare novitas potest? quid cognitio ¹² urbium aut locorum? in
8	irritum cedit ista iactatio ¹³ . Quaeris quare te fuga ¹⁴ ista non adiuvet? tecum fugis. Onus animi
9	deponendum est: non ante tibi ullus placebit locus. Talem nunc esse habitum tuum cogita
10	qualem Vergilius noster vatis ¹⁵ inducit iam concitatae et instigatae ¹⁶ multumque habentis in
11	se spiritus non sui:
12	bacchatur ¹⁷ vates ¹⁵ , magnum si pectore possit
13	excussisse deum.
14	Vadis ¹⁸ huc illuc ut excutias insidens ¹⁹ pondus quod ipsa iactatione ¹³ incommodius ²⁰ fit, sicut
15	in navi onera immota ²¹ minus urgent, inaequaliter ²² convoluta ²³ citius ²⁴ eam partem in quam
16	incubere ²⁵ demergunt ²⁶ . Quidquid facis, contra te facis et motu ipso nocet tibi; aegrum enim
17	concutis.
18	At cum istuc exemeris ²⁷ malum, omnis mutatio ²⁸ loci iucunda fiet; in ultimas expellaris terras
19	licebit, in quolibet barbariae ²⁹ angulo colloceris, hospitalis ³⁰ tibi illa qualiscumque sedes erit.
20	Magis quis veneris quam quo interest, et ideo nulli loco addicere ³¹ debemus animum. Cum
21	hac persuasione ³² vivendum est: 'non sum uni angulo ³³ natus, patria mea totus hic mundus est'.

Glossarium

¹peregrinatio, -onis: extra patriam iter

²varietas, -atis: quod varium est, varietatem habet

³discutio, -is, -cussi, cussum, -ere (dis + quatio);
ille aquam discutit:

⁴tristitia, -ae: qui tristis est, tristitiam habet

⁵gravitas, -atis: qui gravis est, gravitatem habet

⁶traieceris (traicio, -is, -ieci, -ectum, ere): transieris

⁷Vergilius: poeta Latinus

⁸Socrates: philosophus Graecus

⁹te circumferas: te feras circum

¹⁰premit (premo, is, -pressi, pressum, ere): pellit

¹¹cognitio, -onis: actio cognoscendi, scientia

¹²iactatio, -onis: actio iactandi

¹³fuga, ae: actio fugendi

¹⁴vates, -is (f.): sacerdos quae, a deo invasa, pro eo loquitur

¹⁵instigata (instigo, -as, -avi, -atum, -are): pulsa

¹⁶bacchor, -aris, -atus sum, -ari: quae bacchatur, furore capta est

¹⁷vadis (vado, -is, ere): is

¹⁸insidens (in + sedeo): quod intus sedet

¹⁹incommodus (incommodus, -a, -um): incommodus est qui incommodum praebet

²⁰immota (immotus, -a, -um: in + motus): immota sunt quae non moventur

²¹inaequaliter: non aequaliter

²²convoluta (convolvo, -i, volvi, -volutum, -ere): hic et illuc lapsa

²³citius: prius

²⁴in quam incubuere: (incumbo, is, cubui, cubitum, ere): quam oppresserunt

²⁵demergunt: in aquam mergunt

²⁶exemeris: (eximo, -is, exemi, exemptum, -ere; ex + emo): sustuleris

²⁷mutatio: mutandi actio

²⁸barbariae (barbaria, -ae): qui barbarus est, barbariam habet

²⁹hospitalis, e: qui hospitem bene accipit, hospitalis est

³⁰addicere (addico, -is, addixi, addictum, ere): addictum (id est servum) aliquem facere

³¹persuasio, -onis: persuasionem habet qui certus est alicuius rei

³²angulus, -i: parvus locus

1. Scegli la didascalia corretta per ognuna delle tre sezioni, associando una lettera a ogni sequenza:

a) Quod Lucilius expertus est omnibus mortalibus accidit; Vergilius quoque putat mutare locum animo non prodesse

b) Si aequum animum habebis, etiamsi servus eris, in omni loco bene manebis.

c) Quod Lucilius expertus est omnibus mortalibus accidit. Socrates quoque putat eum qui patriam relinquat secum vitia sua semper habere.

d) Nemo animum suum fugere potest. Seneca animum non aequum comparat cum vate, quae dei spiritu excussa est, et cum navi quae pondera in mare mergunt.

e) Si aequum animum habebis, in omni loco, quamquam barbaro, optime manebis.

1-7 _____

7-16 _____

16-19 _____

2. Scegli se l'affermazione è vera, falsa, o non è deducibile dal testo

		verum	falsum	non liquet
a)	Lucilius dolet quod sibi multa loca in peregrinatione visa non placuerunt			
b)	Socrates ait peregrinationes prodesse dummodo causa proficiscendi bona sit			
c)	Seneca Vergilium pluris facit quam Socratem			
d)	vates de qua dicitur sacerdos Apollinis est			
e)	etiam tristis locus placet, si recte vivis			
f)	omnem partem mundi patriam putabis, si recte vives			

3. Scegli il sinonimo o la frase che meglio esprime il senso del testo:

r. 3 (licet.... mare) licet

- a) etsi
- b) libet
- c) potest
- d) rectum est

r. 8 in irritum cedit

- a) inane est
- b) iram movet
- c) nocet
- d) grave est

rr. 4 recedant

- a) videantur minimae fieri
- b) relictæ sint
- c) desertæ sint
- d) videantur procul abire

r.8 inducit

- a) pellit
- b) videt
- c) dicit
- d) ducit

rr. 6-7 premit te eadem causa quae expulit

- a) animus tuus, quo patriam reliquisti, extra patriam non mutatur
- b) ex patria expulsus es quia multa vitia habes
- c) in eundem locum quem reliquisti redire vis
- d) eodem loco manere non potes quia animus tuus saepe mutatur

r.12 bacchatur... si pectore possit excussisse deum

- a) vates timet ne possit pectore excutere deum
- b) vates, furore capta, potest pectore excutere deum
- c) si vates posset pectore excutere deum, desineret furore capi
- d) vates, furore capta, conatur pectore excutere deum

r. 20 magis quis veneris quam quo interest:

- a) magis interest cum quibus sis quam ubi sis
- b) non interest in quem locum perveneris, sed qualis tu sis
- c) tantum interest qualis animus tuus sit, quantum ubi sis
- d) non interest cum quibus sis sed qualis sis

4. Inserisci ciascuno dei seguenti *nomina actionis* in una delle frasi seguenti, flettendolo adeguatamente:

iactatio, cognitio, mutatio, peregrinatio, persuasio

volo hanc _____ habeas: unum bonum esse, quod honestum est

quam _____ vocas, misera fuga est

subita _____ fit : homo in lupum vertitur

navis _____ fluctuum pati non potuit

innatus in nobis _____ et scientiae amor

5. Scegli la risposta corretta

r. 10 sui:

- a) è genitivo di *se* e determina *multum*
- b) è genitivo di *se* e determina *spiritus*
- c) è genitivo di *suus* e concorda con *spiritus*
- d) è genitivo di *suus* e concorda con *habentis*

r. 16 aegrum:

- a) vale *aegrum hominem*
- b) si riferisce a *te*
- c) vale *aegrum animum*
- d) si riferisce a *quidquid*

r. 17 convoluta:

- a) è un participio attributivo riferito a *navi*
- b) è un participio congiunto riferito a *onera*
- c) è un participio sostantivato (*res convolutae*)
- d) è un participio attributivo riferito a *immota*

r. 18 in ultimas expellaris terras licebit equivale a:

- a) si in ultimas expellaris terras
- b) quamquam in ultimas expelleris terras
- c) quasi in ultimas expellaris terras
- d) sicut in ultimas expelleris terras

Trasforma le frasi

A. Hoc tibi soli putas accidisse

non dubito quin hoc tibi soli _____

B. Socrates querenti cuidam ait 'quid miraris?'

Socrates querenti cuidam quaerit quid _____

C. nulli loco addicere debemus animum

(perifrastica passiva) nulli loco _____

D. Cum hac persuasione vivendum est

Seneca putat cum hac persuasione _____